



Steninredning i Linköping AB
Himnavägen 148, 585 65 Lingham
013-790 62

SKÖTSELRÅD

REGELBUNDEN STÄDNING

MARMOR/KALKSTEN

Dammtorka med dammduk. Torka med fuktig duk, använd såpa/tvållösning om så krävs. Om en polerad yta etsas av sura ämnen, t.ex. fruktjuice, vin, ättika eller kolsyra kan det vara svårt att återställa den blanka ytan. Den säkraste metoden är att slipa om hela ytan maskinellt. I vissa fall kan förbättringar göras manuellt genom att ytan slipas med vattenslippapper eller kloss med diamantkorn. Sedan används finfördelat bivax löst i lacknafta för att försöka återställa ytans glans, alternativt terpentin blandat med paraffinolja som arbetas in med mjuk duk. Färdigblandade lösningar ofta med beteckningen "stenglans" finns på marknaden. Prova alltid först på en liten undanskymd yta! Fläckar, se Fläckborttagning nedan.

GRANIT

Dammtorka med dammduk. Torka med fuktig duk, använd diskmedel om så krävs.

Fläckar, se Fläckborttagning nedan.

FLÄCKBORTTAGNING

Stenens känslighet för fläckar varierar. De viktigaste faktorerna är stentyp – om stenen är granit, skiffer (silikatsten) eller marmor, kalksten (karbonatsten) – och stenens täthet. Även färg, textur, ytbearbetning och stenyntans allmänna tillstånd påverkar. Det innebär att inga absoluta regler gäller, utan fläckborttagningen får anpassas till varje situation. Generellt: Fläckar ska tas bort snabbt för att hindra dem att sprida sig i stenmaterialet. Tränger fläcken djupt ned kan den vara mycket svår eller omöjlig att få bort. Det gäller också att vara försiktig, för att inte förvärra fläcken eller skada stenen. Man bör alltid först välja enkla metoder framför kemikalier. Grundprincipen bygger på "pastametoden", där en lösande vätska kombineras med absorberande medel. Som första åtgärd: Försök först suga upp fläcken med hushållspapper eller absorberande medel, bearbeta sedan med fuktig duk och vatten. Därefter används en lösning av vatten och diskmedel eller Allrent. Arbeta alltid utifrån och in mot fläckens mitt för att undvika spridning av fläcken. Används någon form av lösningsmedel så skölj noga med vatten och Allrent efteråt.

FLÄCKTYPER/FÖRORENINGAR

Följ alltid skyddsföreskrifterna för de medel som används!

CEMENTBRUK

Fläckar av härdat cementbruk är mycket svåra att avlägsna, det gäller att i första hand avlägsna bruket innan det härdat. Granit/kvartsitskiffer: Härdade cementfläckar kan avlägsnas med glykolsyra och hård borste. Förvattna innan syratvättningen och eftersköj noga med vatten. OBS: Fogbruket skadas av syran. Marmor/kalksten: Förekommer härdade cementfläckar och omgivande sten har slipad eller grövre ytbearbetning kan fläcken försiktigt skrapas bort. Därefter slipas ytan för hand med fint vattenslippapper, stålull eller nylonduk till omgivande stenars ytfinhet. Prov bör göras på liten yta. Polerad yta är mycket svår att återställa med denna metod. Syror ska inte användas, de kan ge frätskador och en större åverkan än vad fläcken innebär.

FETT/OLJA FETT/OLJEFLÄCKAR

Ska avlägsnas så snabbt som möjligt för att förhindra att fett/olja tränger ned i stenen. Fläckarna torkas torra med papper och tvättas med lösningsmedel som sedan sugas upp av papper eller absorberande medel. Lösningsmedlet kan vara lacknafta, thinner/cellulosaförtunning, aceton eller blyfri motorbensin (95 okt). Sitter fläcken djupare används pastametoden (se faktarutan sidan 9). Skölj med Allrent i brukslösning.

GUMMIKLACKAR

Svarta märken efter gummiklackar tvättas bort med thinner, lacknafta eller terpentin. Skölj med Allrent i brukslösning. Lim
Lim kan ha olika sammansättning som kräver olika medel. Limrester tvättas bort med thinner. Även aceton kan användas med försiktighet.

MÄRKPENNOR

Använd T-röd på en duk. Även thinner och aceton kan provas med försiktighet. Om fläcken trängt ned i stenen används pastaform. Tvätta med Allrent i brukslösning.

OLJE-/LACKFÄRG

Använd thinner eller terpentin i kombination med papper och därefter i pastaform. Eftertvättning med ammoniak i vattenlösning vid behov.

PLASTFÄRG

Fläckar av plastfärg är mycket svåra att avlägsna när de härdat. De bör torkas bort före härdning i kombination med vatten. Ev. härdade plastfärgfläckar skrapas bort med rakblad. Vid behov kan eftertvättning med varm lösning av kaustiksoda användas. Skölj med vatten.

ROST

Rostfläckar är mycket svåra att avlägsna, särskilt om de suttit länge. Granit/kvartsitskiffer: Oxalsyra eller rengöringsmedel som innehåller denna syra kan användas. Tvätta väl med Allrent i brukslösning. Marmor/kalksten: Man måste överväga rostfläckens betydelse i förhållande till eventuella frätskador som uppstår vid borttagning med oxalsyra. Varning: Syror skadar marmor och kalksten (polerade och slipade ytor etsas av syran). Använd syran med försiktighet och skölj väl med Allrent i brukslösning.

TE

Granit/kvartsitskiffer: Tefläckar är svåra att avlägsna. Prova först med diskmedel eller Allrent i brukslösning. Kvarstår märken kan dessa blekas med medel av typen Klorin.

Marmor/kalksten: Te kan orsaka missfärgningar, särskilt på ljus marmor/kalksten om man inte torkar upp fläcken omgående. Prova först med diskmedel eller Allrent. Missfärgning kan blekas med Klorin, tänk dock på att stenen kan etsas och blekas. Tvätta med Allrent i brukslösning.

TEJP

Limrester tvättas bort med thinner/cellulosaförtunning. Även aceton kan provas.

URIN

Tvätta rent med diskmedel eller Allrent i brukslösning.

FLÄCKBORTTAGNINGSMEDEL

Följ skyddsföreskrifterna noga!

Lösningsmedel som inte skadar naturstenen: Thinner = Cellulosaförtunning Blyfri bensin, motorbensin (95 oktan) Aceton Lacknafta Terpentin T-röd (sprit) Etylacetat EDTA neutral (i bl.a. tvättmedel) Ammoniak Polishbort Tvätta noga med Allrent i brukslösning efter användning av medlen.

Lösningsmedel som kan skada marmorkalksten och fogar: Glykolsyra, Oxalsyra, Ättiksprit, Klorin (kan bleka stenen), Väteperoxid (bleker), Kaustik soda , Tvätta noga med Allrent i brukslösning efter användning av medlen.

LÄMPLIG SÅPA/TVÅL

För städning av kalksten/marmor kan både såpa(kaliumbaserad)och tvål (natriumbaserad) användas Det viktigaste är att såpan/tvålen är utan tillsatsmedel. Istället för att tillsätta ytterligare tensider till såpan/tvålen är det bättre med s.k. växelbruk, där man med vissa mellanrum byter såpan/tvålen mot en tensidbaserad produkt, Allrent. Komplexbildare, vars uppgift är att förhindra kalkutfällning, bör inte finnas i såpan/tvålen såvida inte vattnet är extremt kalkhaltigt (=hårt). Allrent Miljöklassat rengöringsmedel pH 7–9, för regelmässig städning anpassat för användningsområdet.